

LES BAUGES

Verdwalen op de latten

“Als je in Parijs zegt dat je op vakantie gaat naar Les Bauges, reageert men met ‘Les Bauges? Ah, les Vosges!’ Een klassiek misverstand.” Aan de grote tafel in de *gîte* lachen de langlaufers. Les Bauges - het nummer één langlaufgebied in Frankrijk - is relatief onbekend. Voor wie van natuur en eenvoud houdt en een grote sportieve uitdaging zoekt, is het ideaal.

TEKST & FOTO'S KARIN ANEMA

Het bergmassief Les Bauges wordt wel eens een bastion of een citadel genoemd. Het is de wraak van de geografie: het middelgebergte ligt geïsoleerd, alle infrastructuur gaat eromheen en er zijn slechts weinig cols waarover je het binnenste ervan kunt bereiken. Evenmin zijn er grote skistations. Via drie uitvalsbases — Le Revard, La Féclaz en Saint-François-de-Sales — kun je gaan langlaufen in het hart van het massief.

Vanaf Saint-François ligt het plateau van Savoie Grand Revard met ononderbroken routes voor ons. Het heeft veertig centimeter gesneeuwd en het is vrijwel windstil. We kiezen voor *ski de fond skating* dat de afgelopen 25 jaar steeds populairder is geworden. Technisch heet het makkelijker te zijn dan *ski de fond classique*, maar zeker in het begin vergt skating een forse inspanning. Schaatsend over bochtige bospaden, omzoomd door naaldbomen beladen met

sneeuw, bereiken we weidegrond waar 's zomers de Abondances grazen. Deze koeien vallen op door hun zwartomrande ogen. Van hun melk maken de boeren de beroemde *tome*-kaas. De weide heet Féclaz, een samentrekking van '*fait claire*'. Ook al is het in het beneden gelegen Chambéry bewolkt, boven breekt het meestal open. Vanaf de andere kant komt een skatende langlaufer ons tegemoet. Hij is de beheerder van de Refuge de la Plate.

↑ Op de bosweide van La Féclaz: hier breekt het razendsnel open of trekt het even snel dicht.

← Langlaufen dat lang in Nederland een saai imago had, is al lang populair in Frankrijk. Ook onder jongeren en kinderen.

↓ *Ski de fond* skating is de afgelopen 25 jaar steeds populairder geworden. Hier gids Bernard Martin.

Een voorzichtige zon piept tevoorschijn. “Beneden was alles bedekt met wolken”, zegt hij. “Hier klaart het op. Maar pfff... zo meteen trekt het hier ook dicht.” Hij vertelt dat de sneeuw vorige week okergeel was door het Saharazand dat door de wind meegevoerd werd. “Ik ga maar eens het vuur in de hut aanmaken”, zegt hij en skiet verder. Skatend naar Le Revard, zo’n twintig kilometer, wisselen alpenweiden, bossen, lichte hellingen, en onverwachte uitzichten tot aan de Jura en Grenoble elkaar af. In de verte torent het grote Croix des Bergers boven de vlakte uit. Op veel toppen is een kruis te vinden, want hier koesteren de bewoners nog hun geloof. In ieder gehucht, hoe klein ook, staat een relatief grote kerk.

Boereneconomie

Op het eind van de dag doen we de ski’s af en rijden door een brede vallei die bespikkeld is met kleine dorpen. Hier merk je wat het betekent dat Les Bauges een zogenaamd *parc naturel régional* is, waarbij een duurzame ontwikkeling van de plaatselijke economie in harmonie met de natuur, de cultuur, het milieu en het toerisme gestimuleerd wordt. De dorpen hebben hun karakter behouden, de gebouwen hun breed overhangende abri’s. In de vallei vind je nog volop kaasmakerijen. Deze boereneconomie is nauw verbonden met drie kloosters, waarvan de

bewoners al eeuwen lang het isolement van Les Bauges hebben opgezocht. Zoals de strenge karthuizerorde in La Chartreuse d’Aillon. We stappen uit bij familiehotel Les Clarines in Le Châtelard. Terwijl ik de lichte ski’s wegzet, ruik ik de houtkachel en zie een vos wegsluipen. Hotel Clarines zit in de verbouwde achterkant van de oude boerderij. De herberg ziet er simpel uit, maar heeft een geweldige keuken. Catherine toont haar specialiteit: *poulet fermier en croûte de sel*. Kip, urenlang zachtjes gestoofd en beschermd door een dikke zoutlaag om het vlees supersappig te houden. Haar man Matthieu brengt een aperitief van kruiden. Zoals ook in de andere restaurants en pensions komen hier voornamelijk Fransen; de sfeer is persoonlijk en er worden uitsluitend streekproducten ter tafel gebracht. Bij het opdienen zegt Catherine: “Veel bewoners zijn vertrokken. Wie blijven in Les Bauges zijn de agrariërs, artiesten en rustzoekers. Van oudsher hebben veel boeren in de winter een bijbaan. Bijvoorbeeld als schoorsteenveger in Parijs.”

Wit goud

De volgende dag starten we vanuit La Féclaz (1300 meter). Dit plaatsje is beduidend groter en drukker dan Saint-François. Vanuit hier kun je alle wintersporten beoefenen, van langlaufen, sneeuwschoenwan-

← Het kerkje van Chartreuse d’Aillon.

↓ Het uitgestrekte plateau van het massief van Les Bauges: een bos-, hoogveen- en weidelandschap.

↓↓ Het dorpje Noyer in de vallei.

We langlaufen over paden die een lange geschiedenis hebben

delen, skiën achter paarden en honden tot alpine skiën. Het is een echt gezinsvakantieoord. *Ski de fond* vonden jongeren lange tijd niet ‘cool’, maar dat verandert: je ziet veel kinderklasjes en jongeren langlaufen. Terwijl we vandaag *classique* langlaufen, vertelt instructeur Gérard Noyret dat Les Bauges de rijkere en grotere langlaufbroer van de Jura is. Hier wordt het *or blanc* — het witte goud — al een eeuw lang uitgebuit, en is er bosbouw en ook wijnbouw. Ruim een eeuw geleden gingen de bezoekers van de thermische baden in Aix-les-Bains na afloop langlaufen in Les Bauges. Gérard: “In al die tijd is het toerisme nauwelijks gegroeid, maar wel veranderd. Vroeger kwamen er vooral scholen en groepen, nu zijn het eerder gezinnen en vriendengroepjes.” Vanuit de omliggende steden Aix-les-Bains, Annecy, Albertville, Chambéry, Lyon, Grenoble en Genève kun je al voor één dag komen wintersporten. “Sinds de Tour de France een etappe in Les Bauges heeft gehad, wordt het gebied iets bekender. Maar zeker in de winter weten Nederlanders Les Bauges nog niet te vinden. Terwijl dit het nummer één langlaufgebied in Frankrijk is en tegelijkertijd een oase van rust.”

We hebben de relatieve drukte van La Féclaz al lang achter ons gelaten en langlaufen over paden die een lange geschiedenis hebben. Jagers, nonnen, monniken,

- ↑ Les Bauges is een *parc naturel régional*: regionale producten voeren hier de boventoon.
- ➔ Tome des Bauges: dé kaas uit de regio.
- ➔ Klassieke langlaufstijl en skating.

← Temidden van een sfeervol bomendecor ligt de bosweide van La Féclaz.

LANGLAUFSTIJLEN

Klassiek: voortbeweging op lange ski's, alleen op getrokken loipes. Hoe beter je langlauft, des te meer techniek het vereist.

Skating: je gaat - zoals de naam het zegt - al schaatsend op kortere ski's over gewone of ook verijsde sneeuw. Je hebt geen getrokken sporen nodig. Bij verse diepe sneeuw is skating moeilijk. Vooral het begin is lastig vanwege de techniek en de balans, maar na oefening is skating iets makkelijker dan klassiek. De techniek vereist wel een betere conditie.

boeren en bosarbeiders hebben ze aangelegd. We komen ook sporen van een lynx tegen, onderdeel van de rijke fauna in dit gebied. Ook de wolf is teruggekomen. Ik voel me alsof ik een soort *moonwalk* doe over de hoogvlakte. De dansende beweging op en neer, op de dunne, lichte ski's zet mijn hele lijf op een gezonde manier aan het werk. Het mag dan even duren voordat je echt rént op de latten, maar dan heb je ook een topervaring.

Hongreurs

De laatste nacht logeren we in een *gîte d'étape* in Arith. Het dorp staat bekend om

een origineel beroep, namelijk dat van castreerders: de *hongreurs*. Hun vaardigheid werd tot ver in het land gevraagd. In de hoogtijdagen - een eeuw geleden - waren er meer dan zestig castreerders in Arith, die in een voorjaars- en een najaars-team op de markten hun vak uitoefenden. *Hongreurs* zijn er al lang niet meer - tegenwoordig wordt de term alleen nog gebruikt voor chagrijnige mensen. De *gîte* in Arith is een oude kaasmakerij, de eetzaal is de vroegere fabriekshal ervan. Wat nog resteert zijn een oude kaaspers en een *tranche-caillé* - een zaag met twee handvatten.

Als ik 's avonds met de eigenares Sophie een luchtje schep, laat ze me haar 25 jaar oude Renault 4 zien. *La Quatrellé*. In Les Bauges doe je een stap terug in de tijd. Niet voor niets hebben diverse bewoners misprijzend de naam Courchevel laten vallen. Te 'chic'. Een plek waar extreem rijke Russen en sjeiks komen. Niet om te sporten maar om te drinken. Nee, die komen niet in Les Bauges. Hoe verleidelijk ook, Les Bauges blijft een burcht. Voor de echte sportliefhebber. ■

kanema@bergenmagazine.nl

BERGWIJZER

Het massief van Les Bauges ligt in het noorden van de Franse Alpen en behoort tot de Vooralpen (de hoogste top is 2217 meter). Het massief ligt relatief geïsoleerd. Het is een Parc régional naturel én een geopark vanwege zijn interessante geologie. Het gebied is zeer geschikt voor gezinsvakanties. Er zijn 150 kilometers aan langlaufpistes uitgezet.

VERVOER

Tijdens het winterseizoen rijdt de Thalys Neige van Antwerpen-Centraal naar Chambéry en de TGV van Parijs naar Chambéry. Een bus en een pendelbusje (*navette*) verzorgen het vervoer tussen de winterstations en vanaf de treinstations en de nabije luchthavens. Info: www.savoiegrandrevard.com onder de button 'Transports'

SLAPEN

- *Auberge des Clarines* - hotel en (uitstekend) restaurant in Le Châtelard, www.hotel-les-clarines.fr. Specialiteit: poulet fermier en croûte de sel.
- *Gîte La Fruitière d'Arith* - www.fruitierearith.com
- *Gîtes de Carlines* - 4 gîtes en 1 restaurant in Saint-François-de-Sales, www.gitesdescarlines.fr

LANGLAUFSKI'S HUREN

Bij Féclaz Sports in La Féclaz (www.feclaz-sports.fr) en in het skistation van Saint-François-de-Sales zijn langlaufski's te huur.

GIDSEN

Bernard Martin of Gérard Noyret (via Féclaz Sports).

TOCHTEN

Op www.savoiegrandrevard.com staat onder 'bulletin neige et météo' een interactieve kaart met de pistes. Daarmee kun je je eigen tocht uitstippelen.

ONZE TIPS

- *Maison du Patrimoine* - in voormalig klooster in Chartreuse d'Aillon. Thema is het erfgoed van Les Bauges. www.maisonsparcdesbauges.com
- *L'herbier de la Clappe* - winkel met medicinale planten in Le Noyer, www.lherbierdelaclappe.com en www.producteurs-plantes-savoies.fr
- *Ski-joering* - skiën voortgetrokken door paarden.
- *Hondensledetochten* - www.chiensdetraîneauxailonsmargeriaz.fr

- *Sterrenwacht* - www.observatoirebauges.com
- *Panorama Le Revard* - met een bodem van glas en met uitzicht over de Alpen, Les Bauges tot aan de Jura.
- *Kaasmakerij in d'Aillon le Jeune* - met Tome des Bauges en Reblochon de Savoie. Tome - met één 'm' - komt van het patois 'toma' wat zoveel betekent als 'kaas gefabriceerd op de alpenweide'. www.fromagerieaillon.com

LEZEN

- *La Tome des Bauges, un fromage de tradition au coeur des Alpes*, Stéphanie Thizy & Sylvain Dussans. Edition Gap. ISBN 9782741704522 (www.tome-des-bauges.com/livre)

KAARTEN

- IGN 3332 OT - Chambéry, Aix-les-Bains, Lac du Bourget. *Carte de randonnée*. 1:25.000
- IGN 3432 OT - Massif des Bauges, 1:25.000

MEER WETEN?

- www.lesbauges.com
- www.savoie-mont-blanc.com
- www.savoiegrandrevard.com